

„Történeti alkotmányunk vívmányai”: az új Alaptörvény egyes rendelkezéseinek jogértelmezései próbája
Nacsá Mónika doktorandusz (SZTE ÁJTK Doktori Iskola)
SZTE ÁJTK Magyar Jogtörténeti Tanszék, Konzulens: Prof. Dr. Homoki-Nagy Mária

Források

Magyarország Alaptörvénye Nemzeti Hitvallás:

„Tiszteletben tartjuk történeti alkotmányunk vívmányait és a Szent Koronát, amely megtestesíti Magyarország alkotmányos állami folytonosságát és a nemzet egységét”

Magyarország Alaptörvénye Alapvetés R) cikk (3) bekezdés:

“Az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a benne foglalt Nemzeti hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban kell értelmezni.”

9/2011 (III.9.) OGY határozat:

“Az Alkotmány praecambuluma utaljon legfontosabb alapértékeinkre, a demokrácia, a jogállamiság és az alkotmányosság értékeire. Méltassa ezeréves történelmi múltunkat, a kereszténység szerepét történelmünkben, történeti alkotmányunk értékeit és szerepét. Ezzel kapcsolatban utaljon a Szent Koronára, mint a magyar államiság kifejezőjére.”

Kmetz Károly A magyar közjog tankönyve (1905), XXVIII.:

„alkotmányunk ősi történeti fejlemény, főelvei és tételei jórészt régóta fennállanak, (...) nem annyira írott forrásokból, mint az államélet tényezőinek gyakorlatából, szokásos eljárásokból fakadnak.”

Ruszoly József: Alkotmány és hagyomány, Historikus észrevételek három alkotmányozási előmunkálatra, 267.

„A történeti alkotmány egy nagyon fontos dologban különbözik az alkotmánylevéltől: míg ez csupán jogforrás – a jogrendszer csúcán álló alaptörvény – a történeti alkotmány azon kívül, hogy részben jogforrások – törvények, szokásjogi normák – összessége, magában foglalja magukat a fő állami orgánumokat is, amelyek éppen ezen jogforrások alapján állnak.”

Zlinszky János: Történeti alkotmányunk fejlődése II.:

„Ha nemzeti kultúránk értékes részeként fel kívánjuk a jövő építésénél használni történelmi alkotmányosságunkat, először ki kell bontani a feledés homályából, újra meg kell tanulni. Mégpedig jól és lényeglátón. Nem a formán múlik a kérdés. Nem a szent korona, mint tárgy kultuszán, nem is azon, hány kamarás a törvényhozás. Nem is az alkotmány törvényszámán. A szabadság-felelősség kapcsolatot kell tudatosítani, a pluralizmus helyébe a polgári értékek megkerülhetetlen rendjét tenni és jog útján is védeni, de főleg a közvéleményt meggyőzni arról, hogy az értékek helyes rendje, az erkölcs és jog tartalmi kapcsolata gazdaságilag is, szellemileg is könnyebbé teszi a haladást a jobb lét felé. Meggyőzni a hatalom birtokosait, a választókat arról, hogy ez az út nemcsak könnyebb, hanem az egyedül célravezető is”

41/2008. (IV.17.) AB határozat:

„Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatát a következőképpen foglalta össze 66/2006. (XI. 29.) AB határozatában: „Az Alkotmánybíróság már a 9/1992. (I. 30.) AB határozatában megállapította: A jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. (ABH 1992,59,65.) A 26/1992. (IV.30.) AB határozatában az Alkotmánybíróság elvi élel mutatott rá arra, hogy a világos, érthető és megfelelően értelmezhető normatartalom a normaszöveggel szemben alkotmányos követelmény. A jogbiztonság – amely az Alkotmány 2. §(1) bekezdésében deklarált jogállamiság fontos eleme – megköveteli, hogy a jogszabály szövege értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon (ABH 1992, 135, 142.). Az 1160/B/1992. AB határozatában az Alkotmánybíróság tovább pontosította a normatartalommal szemben fennálló alkotmányos követelményeket: »A jogszabályok rögzített nyelvi formában jelennek meg. A nyelvi megfogalmazás fogalmi, kifejezései mindig általánosak. Így adott esetben mindig kérdéses lehet, hogy a konkrét történeti tényállás a jogi normában szereplő fogalom körébe tartozik-e. (...) Ha egy jogszabály tényállása túl részletező, túl szűk, túlságosan eseti, az megköti a jogalkalmazót és megakadályozza, megnehezíti, hogy a jogszabály az életviszonyok szabályozásában betöltsen szerepét. Ha pedig egy jogszabály törvényi tényállása túl elvont, túl általános, akkor a jogszabály rendelkezése a jogalkalmazó belátása szerint kiterjeszhető vagy leszűkíthető. Az ilyen szabály lehetőséget ad a szubjektív jogalkalmazói döntésre, a különböző jogalkalmazók eltérő gyakorlatára, a jogegység hiányára. Ez csorbítja a jogbiztonságot.«(ABH 1993, 607, 608.). Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányellenessé csak az a szabály nyilvánítható, amely értelmezhetetlen voltánál fogva teremt jogbizonytalanságot, mert hatását tekintve nem kiszámítható és címzettjei számára előre nem látható.”

Felhasznált források

Jogszabályok, jogalkotási források, AB határozat:

- ▲ Magyarország Alaptörvénye, Magyar Közlöny 43. szám 2011. április 25., 10656
- ▲ 9/2011. (III.9.) OGY határozat, Complex Jogi Adatbázis (2011. november 16.)
- ▲ 41/2008 (IV. 17.) AB határozat, Magyar Közlöny 2008. évi 62. szám
- ▲ T/2627 Iromány adatai 2010-, elérhető http://www.parlament.hu/internet/plsql/ogy_iromany.irom_lekerd_egyszP_CKL=39&P_TIP=NULL&P_IZON_TOL=2627&P_FOTIP=null (2011 október 11.)
- ▲ Előterjesztői exposé a Magyarország Alaptörvénye címmel előterjesztett T/2627. Törvényjavaslatról, Complex Jogi Adatbázis (2011. november 16.)
- ▲ Magyarország Alaptörvénye indokolása (2011. április 25.), Complex Jogi Adatbázis (2011. november 16.)
- ▲ Képviselői felszólalások a Magyarország Alaptörvénye címmel előterjesztett T/2627. Törvényjavaslatról, Complex Jogi Adatbázis (2011. november 16.)

Jogtudományi, jogéleti források:

- ▲ Ruszoly József: Alkotmány és hagyomány, Historikus észrevételek három alkotmányozási előmunkálatra In: Ruszoly József: Alkotmány és hagyomány, Újabb jog- és alkotmánytörténeti tanulmányok, JATE Press Szeged 1997, 267-287.
- ▲ Homoki-Nagy Mária: A magyar országgyűlés fejlődéstörténete az egy- és kétkamarára vonatkozóan című előadását a Szükség van-e kétkamarás parlamentre az új alkotmányban című tudományos konferencián tartotta meg 2010. november 12-én a Parlament Felsőházában
- ▲ Jaszovszky László, Jaszovszky Rudolf: A Magyar Alkotmány történeti áttekintése In: Magyar Jog 9/90, 748-761.
- ▲ Paczolay Péter: A történelmi alkotmány és a konzervatív jogi gondolkodás In: Magyar konzervatizmus - hagyomány és jelenkor, Batthyány Lajos Alapítvány, Barankovics István Alapítvány Budapest 1994, 29-36.
- ▲ Jogi Lexikon, Complex Kiadó és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft. Budapest 2009, 29-30., 34-35., 337-338.
- ▲ Az új Alaptörvény keletkezése és gyakorlati kérdései – Könyvbemutató, elérhető: http://www.hvgorac.hu/sites/portal/konyvbemutato@901304_hirek.html (2011. november 16.)
- ▲ Az új Alaptörvény keletkezése és gyakorlati következményei – Kiadvány ismertetése, elérhető: http://www.hvgorac.hu/sites/portal/az_uj_alaptorveny_keletkezese_es_gyakorlati_kovetkezmenyei@901274_kiadvany.html (2011. november 16.)
- ▲ Majtényi László: A jogállami forradalom történeti alkotmánya, elérhető: <http://www.jogiforum.hu/publikaciok/122> (2011. november 16.)
- ▲ Zlinszky János: Történeti alkotmányunk fejlődése I., II. In: Magyar Szemle Új Folyam XI. 2., 3., elérhető: http://www.magvarszemle.hu/cikk/torteneti_alkotmanyunk_fejlodese (2011. november 16.)
- ▲ Horváth Attila: A magyar történeti alkotmány tradíciói In: Alkotmánybírószági Szemle 2011/3., 45-57.
- ▲ Varga Norbert: Ideiglenesség és jogfolytonosság. Történeti jogintézmények szerepe a magyar alkotmányozásban In: De iurisprudencia et iure publico V. Évfolyam 2011/2. szám, elérhető: <http://www.dieip.hu/> (2011. november 16.)
- ▲ Tóth Gábor Attila: Mi van és mi legyen a magyar alkotmányjogban In: Közjogi Szemle 2011/2., 1-4.
- ▲ Takács Péter: Az alkotmány legitimitása In: Alkotmánybírószági Szemle 2011/1., 58-65.
- ▲ Mit hoz az új alkotmány a gyakorló jogásznak? Interjú dr. Sonnevend Pállal, elérhető: http://www.hvgorac.hu/sites/portal/Default.aspx?page=journal&article=interju_sonnevend.htm (2011. nov. 16.)
- ▲ Az alkotmány preambuluma jelentősége, elérhető: http://mta.hu/mta_hirei/az-alkotmany-preambulumanak-jelentosege-125826/ (2011. november 16.)
- ▲ Jakab András: Az új Alaptörvény keletkezése és gyakorlati következményei, HVG ORAC Budapest 2011
- ▲ Kmety Károly A magyar közjog tankönyve, Politzer Budapest 1905
- ▲ European Commission for Democracy Through Law: Opinion on the New Constitution of Hungary, Opinion no. 621/2011, Strasbourg 20 June 2011